

Jonas Sjöstedt: Första maj 2017

Talare

Jonas Sjöstedt
Partiledare

Datum

1 maj 2017

Plats

Göteborg

Vänner, förstamajfirare, Vilken härlig dag det är. Här i förstamajtåget i Göteborg, från Andra långgatan till Gustav Adolfs torg, har jag gått många gånger. Här gick jag i mitt allra första första majtåg. Här gick jag med min dotter i barnvagn när hon var åtta veckor, nu är hon 28 år. För mig handlar första maj om gemenskap. Här vandrar vi tillsammans, rullar i rullstol, skjuter våra barnvagnar. Någon får sitta på sin pappas axlar. Vi går samma väg som så många har gått före oss. Andra har inte möjlighet att ta sig hit idag, de följer med oss via tv och sociala medier. Vi gör det för att vi vill åt samma håll och vi gör det tillsammans. Jag tror vi är många som uppskattar den här gemenskapen särskilt mycket just i år. Det har hänt saker i världen som gör att den här samhörigheten extra viktig. Donald Trump har blivit president i USA, fascisterna Le Pen som går vidare i presidentvalet i Frankrike, Erdogans diktatoriska politik i Turkiet, Putin som kallt tittar på medan HBTQ-personer förföljs och mördas i Tjetjenien. Här i Sverige vill ledande borgerliga politiker ta makten med, och därmed ge makten till, ett rasistiskt parti. Då behöver vi samlas och stärka oss. För tre veckor sedan slog det besinningslösa våldet till mitt i centrala Stockholm. För ett och ett halvt år sen var det i Trollhättan. Men vi vet att vi som vill ha sammanhållning är så många fler än de som vill sprida hat och rädsla. Vi vet att det är när vi håller ihop, trots alla olikheter, det är då vi blir starka och kan förändra. Vi svarar på hoten genomtänkt och med beslutsam fasthet. Vi ger inte efter och vi låter oss inte skrämmas till misstro mot varandra. ***Första maj handlar om att gå tillsammans för något bättre. För allas rätt till arbete. För trygga fasta jobb istället för bemanningsföretag och visstider. För bra arbetsmiljö. Så att man kan planera sitt liv, så att kroppen håller och så att man vågar säga vad man tycker. Men första maj-kraven om arbete handlar också om att arbete inte är hela livet. Länge var arbetarrörelsens viktigaste krav en kortare arbetsdag. Förr handlade banderollerna man bar på första maj om rätten till åtta timmars arbetsdag. Därefter om fyrtio timmars arbetsvecka. Senast arbetstiden kortades i Sverige var för mer än fyra årtionden sedan. Eftersom det var ett tag sen så tror många idag att åtta timmars arbetsdag är något slags naturlag. Att det är något

ofrånkomligt att man ska vara så trött när åker kommer hem från jobbet. Att man måste skynda från spårvagnen till hämtning på förskolan, och sen skynda på barnen hem. Att man måste vara sliten och hungrig när man kokar makaroner och steker korv före läsläsning och nattning. Att så mycket man skulle vilja aldrig hinns med. För många människor är vardagen och arbetslivet fullt av stress. De senaste årtiondena har arbetsplatserna slimmats hårt och många arbetar mer än de mår bra av. I vården, omsorgen och handeln är problemet istället deltid och osäkra visstidsanställningar. Man kan säga att de anställda där, oftast kvinnor, bekostar sin kortare arbetstid med att få deltidslön och sedan låga pensioner som de inte kan leva på. För många kvinnor blir resultatet ett direkt ekonomiskt beroende av en man både före och efter pensioneringen. Men inget av detta är givet eller naturligt. Allt det här är resultatet av hur vi väljer att organisera vårt samhälle. Det är politik som skapat det och det går att förändra med politik.***Runt om i landet har vänsterpartister drivit på för lokala försök med sex timmars arbetsdag. Vi drev på för sextimmarsdagen på ett äldreboende i Umeå och för de som städar lasarettet i Skellefteå. Även de som jobbar på ortopedkirurgiska mottagningen på Mölndals sjukhus och i socialtjänsten i Sundsvall har sex timmars arbetsdag. Privata företag ser fördelarna de med. Själv har jag besökt en reklambyrå i Visby, Toyotas bilverkstad på Hisingen och ett avancerat IT-företag i Örnsköldsvik. Alla har de sex timmars arbetsdag med bibehållen lön – och det fungerar utmärkt. Runt om i landet sker det saker i arbetstidsfrågan. Det rör på sig under ytan. Och mina vänner, inte bara under ytan. När Göteborgs stad på Vänsterpartiets initiativ införde sex timmars arbetsdag för personalen på Svartedalens äldreboende, då blev det rubriker över hela världen. Vänsterpartister från Göteborg var med i CNN, BBC och tidningar i Vietnam och Brasilien. Troligen var det Vänsterpartiets största mediala genomslag någonsin. Det ni har gjort här har faktiskt inspirerat människor över hela världen. Nu är det dags för nästa steg. Vänsterpartiet föreslår idag en nationell satsning på sex timmars arbetsdag. Vi vill införa treåriga projekt med sex timmars arbetsdag på en arbetsplats i vartenda landsting och varenda kommun i hela Sverige. Sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Vi går från enstaka försök, till kortare arbetstid på massvis av arbetsplatser runt om i landet. Vi påbörjar i praktiken resan mot sex timmars arbetsdag. Det är dags nu! Vi vill att satsningen omfattar exempelvis arbetsplatser som äldreomsorg och sjukvård, socialtjänst, barnomsorg och skolan. Efter tre år ska satsningen studeras och utvärderas. Vi räknar med att det kommer kosta ungefär 2,5 miljarder årligen. Stefan Löfven – förbered dig på att detta blir ett av våra viktigaste krav i nästa

budgetförhandling. Den här satsningen är ett strategiskt steg för arbetstidsförkortning, snabbt och lätt att få igång. Och med ett så pass storskaligt projekt över hela landet kommer resultaten bli svåra att avfärda. Vi visar dem att det går. Vi startar något som kan spridas som ringar på vatten till fler arbetsplatser. Så flyttar vi fram positionerna, så lägger vi grunden för att fler följer efter, för en generell arbetstidsförkortning för alla. Sex timmars arbetsdag är framtiden. Det är dags för nästa stora social reform.***Vad var det då som medier alltifrån från New York till Peking blev så intresserade av här i Göteborg? Häromåret var jag på Svartedalen när projektet skulle förlängas. Jag tog en fika med en ensamstående pappa som arbetade som undersköterska. Han beskrev hur han äntligen hade fått mer tid för sina barn, att kunna hämta dem tidigare och hjälpa dem med läxorna utan att alla var trötta. Undersköterskorna på Svartedalens äldreboende kände att de både fick det mindre stressigt på jobbet, och att de hade mer tid och kraft kvar när de kom hem efter arbetsdagen. Sjukskrivningarna minskade. Många nya jobb skapades, arbetslösa fick arbete och lön. Och, helt centralt, forskaren som studerade projektet slog fast att de äldre som bor på Svartedalen fick högre kvalitet i sin vardag. En kortare arbetsdag gör livet bättre för så många. Vi vill att de som arbetar i välfärden ska få bra villkor. Det är så vi får många att vilja arbeta där i framtiden. Att förbättra för de som jobbar i välfärden är också att satsa på ekonomisk jämlikhet. Det är att satsa på feminism. Och det är att satsa på en välfärd där alla får den hjälp de behöver.***När jag pratar om arbetstidsförkortning med människor jag möter, då blir ofta svaret att det ju borde vara självklart. Sverige är rikare än någonsin. Storföretagens rapporter visar på rekordvinster. Samtidigt utvecklas tekniken så att vi behöver allt mindre tid för att göra samma jobb. När robotiseringen och digitalisering fortsätter kommer det att påverka vårt samhälle i grunden. Här har vi ett val. Vi kan välja en arbetsmarknad där vinsterna från teknikens utveckling hamnar i företagsägarnas fickor, medan många anställda förlorar sina jobb och andra anställda får fortsätta stressa. Eller så väljer vi en arbetsmarknad där vi delar på vinsterna och kortar arbetstiden. En arbetsmarknad där vi får mer tid att leva. Det borde vara en självklar utveckling. Men samtidigt som det finns en sådan självklarhet i det, så är högerns svar alltid att det är orimligt, omöjligt och oförsvarligt. Få saker får dem att bli så upprörda som tanken på att vi kanske skulle kunna ha kortare arbetsdagar. ”Det går inte!” ropar de i kör så fort vi andas något om arbetstidsförkortning. Men vi vet att den där kören har sjungit samma reaktionära visa varje gång vi har kortat arbetstiden. När vi införde åtta timmars arbetsdag sa de att det inte gick och när vi ville ha en femdagarsvecka sa de samma sak. Gång efter gång har vi visat dem

att de har fel. Idag är det få som frågar sig om det verkligen är möjligt att massa vanligt folk är lediga både på lördagar och söndagar. Och det är inte ofta man hör moderater upprört fråga ”Har vi verkligen råd med åtta timmars arbetsdag?”. Ni hade fel då – ni har fel nu.***Som så ofta förr är det vi i vänstern har kommit med idéerna. I början säger de andra att det inte går, men vi jobbar på och när vi väl har förverkligat det blir det snart en självklarhet för de flesta. Så var det till exempel med förbudet mot barnaga en gång. När Vänsterpartiet som första parti föreslog det röstade alla andra partier nej. Idag är det inget parti som går till val på att slå barn. Samma sak med samkönade äktenskap. Eller med sexköpslagen. Det är något liknande vi ser med vinster i välfärden. När vi krävde att pengar till välfärden skulle användas till just välfärd, då var det många som sa att det var omöjligt. Stefan Löfven sa uppgevet att ”Det låter sig inte göras”. Men med stöd av en förkrossande majoritet av svenska folket har vi drivit på i frågan, och vi har kommit långt. Vi har fortfarande mycket arbete framför oss, de stora bolagen kampanjar hårt på andra sidan. Vi har en överenskommelse med regeringen. Och även om regeringen ibland har svajat betänkligt, så verkar de nu vara uppe på banan igen. Arbetet pågår för fullt för att ta fram de konkreta förslagen för att få slut på vinstjakten. Förslag som ska läggas på riksdagens bord. Men det bygger på att vi håller trycket uppe. Trycket från alla oss tillsammans. Vinstintresset ska bort ur välfärden. Överenskommelsen om vinster i välfärden är grunden för vårt budgetsamarbete med regeringen. Vi har hållit vår del av avtalet. Vänsterpartiet har levererat rättvisereform efter rättvisereform, budget efter budget. Vi har fixat 10 årliga vänstermiljarder till välfärden, pengar till hyresrätter och kvinnojourer. Bara de senaste veckorna har vi presenterat reformer som en halv miljard kronor extra till förlossningsvården och 10 000 sommarjobb för unga. Vi har fått igenom sänkt skatt för de som lever på sjukersättning och högre skatt för höginkomsttagare. Det är tack vare vårt budgetsamarbete som Sverige kan styras. Vi har hållit vår del av överenskommelsen, nu är det dags för regeringen att hålla sin del. Den tid då man bara såg på när välfärden steg för steg togs över av privata vinstintressen, den tiden är slut.***De rättvisereformer vi har fått igenom betyder mycket för de personer som får del av dem. Men när det kommer till att ta ett större grepp om ojämlikheten, då är regeringen faktiskt ett hinder. När vi vill att de allra rikaste ska betala skatt på sina förmögenheter, då säger Socialdemokraterna nej. När vi vill att det ska finnas en skatt på de största arven och på de lyxigaste lyxvillorna, då säger Socialdemokraterna nej. Det svenska skattesystemet är riggat för det rika, men de vill inte göra något åt det. Jag är säker på att Stefan Löfven i sitt första maj-tal idag talar om både jämlikhet och rättvisa. Men när det kommer till

riktig omfördelning, då säger regeringen nej. De har de vackra orden, men det blir allt tydligare att de saknar den riktiga viljan. Det här gör Vänsterpartiets roll så viktig. När vi är med går det åt rätt håll. Då får de som har allra mest stå tillbaka medan vanliga löntagare och pensionärer blir vinnare. Men så fort vi inte är med – då sticker det snabbt iväg högerut. Det är verkar som att vissa har svårt att skilja på höger och vänster. De går i första maj-tåg, men vill regera med partier som vill sänka folks löner och höja deras hyror. De vill samarbeta med partier som vill begränsa strejkrätten, till exempel för hamnarbetarna här nere i hamnen. Det är en politik vi aldrig kommer att gå med på. Nu pratas det mycket från regeringen om att förhandla skatter och budget med allianspartier. Men det som en gång var alliansen är idag partier som springer åt olika håll. Det är lite som att se ett gäng nattorienterare utan pannlampa – det är inte helt lätt att följa. De är inte överens om vad de ska göra, och inte heller hur det ska genomföras där som de inte är överens om. Det enda de verkar vara överens om är att de inte vill förhandla med regeringen. Idag finns det bara en enda anledning för regeringen att vilja förhandla med borgerlig partier – nämligen att de vill förhandla med borgerlig partier. Men vi – vi har inte som mål att bedriva borgerliga politik. Vi vet vem som drabbas av högre hyror och lägre löner. Vi vill göra något åt orättvisor och privatiseringar.***Skattesystemet är riggat för de rika, det vill vi ändra. På ett liknande sätt är politiken idag riggad för de största klimatbovarna. Det har vi inte råd med, inte i en tid när sommarisen på Arktis kan vara helt borta inom 20 år. År för år krymper isarna bort för de isbjörnar som har blivit själva symbolen för hur vi förstör klimatet. Hur ska jag förklara det för mina barn framför TVn? Ska vi byta kanal eller faktiskt göra något? Visst görs det många bra saker som minskar utsläppen. Men samtidigt som regeringen inför sånt som skatteavdrag för att reparera kylskåp, så säljer de Vattenfalls tyska kolgruvor. De säljer dem till ett skurkbolag vars enda mål är att öppna nya gruvor och bränna så mycket kol som möjligt, allt för att göra största möjliga vinst. Det handlar om utsläpp som motsvarar 24 gånger vad hela Sverige släpper ut på ett år. Det håller inte. Vi måste använda de starkaste verktyg vi har – kapitalet. Det handlar om våra pensionsfonder och om investeringar från allt från kommuner till universitet. Pensionsfonderna ska ge stabil och trygg avkastning för framtida pensionärer, men för att de ska få en stabil och trygg framtid duger det inte att investera i sådant som vi vet förstör vår planet. Därför vill vi att inte en enda krona investeras i oljebolag, men däremot nya miljarder i den gröna omställningen. Hela den ekonomiska politiken måste ta in klimattänkandet. Jämlikhet är nyckeln för att klara klimatet. Vi vet att de rikas livsstil slår mycket hårdare mot klimatet jämfört med vad vi andra gör. Och vi

vet att för att få med oss alla på den omställning som behövs, för det krävs jämlikhet. Att vi gör det tillsammans, att ingen kan köpa sig fri. Klimatpolitiken kan inte längre blunda för de största frågorna. Gör om hela Vattenfall till ett grönt företag. Pensionsfonderna ska inte hindra omställningen – använd dem för att driva på istället. Se hur jämlikhet och klimat hänger ihop, möt klyftorna med offensiv politik. Laddstolpar är bra – men klimatkrisen kräver mer än så.***Valet nästa år blir ett allvarligt val. Vi ser hur delar av högern vill göra sig direkt beroende av ett parti som lever på att sprida hat och rädsla. De kopierar SDs politik och tonar ned kritiken, och SD visar gärna vilket högerparti de är. Efter valet 2018 kan vi få en kombination av moderaternas iskalla högerpolitik och SDs råa rasism. Det får inte ske. Svaret är en starkare vänster. Då duger det inte med partier som svajar än hit, än dit, utan att riktigt veta vad de vill. Det duger inte med partier som ena dagen talar om flyktingamnesti, andra dagen dras med i hetsen mot papperslösa och driver på för fotbojor. Många partier verkar idag fokusera så mycket på makten, att de har tappat bort vad de egentligen skulle med makten till. Då har politiken hamnat snett. I politiken behöver vi kompass, inte vindflöjlar. Rasismen närs av rädsla och oro. Den ställer granne mot granne, arbetskamrat mot arbetskamrat. Det gör livet enkelt för fastighetsbolag och chefer. Då trivs Jimmie Åkesson. Pessimismen och misstron är hans bästa bundsförvanter. Vänsterns uppgift är att ge hopp och peka på riktiga lösningar. Att organisera grannar och arbetskamrater för gemensam förändring. Allt för länge har det varit miljardärernas tur. Nu är det dags att satsa på låginkomsttagare och välfärden, på feminism och på klimatet. Att gå ihop och samarbeta för något bättre är grunden för politisk förändring. Det är när vi gör det tillsammans, när vi ställer upp för varandra, det är då vi kan föra samhället framåt. Ett förstamajtåg som består av bara en person blir inte mycket till förstamajtåg. Men när vi går alla tillsammans, med alla våra olika bakgrunder och erfarenheter, då kan vi göra nästan vad som helst. Mina vänner, det är vår tur nu.

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2017, Första maj, Man, Politiska tal, Vänsterpartiet

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jonas-sjostedt-forsta-maj-2017>